

ดินต้นแบบนี้...จัดการน้ำเพื่อการปลูกพืชอย่างไร?

“เนื่องจากดินต้นเป็นเนื้อดินหยาบ ทำให้ดินมีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกในด้าน การกักเก็บน้ำ ความชื้น ความสามารถในการอุ้มน้ำ และ การระบายน้ำผิวดิน”

ข้อจำกัดด้านการจัดการน้ำของดินต้นแต่ละประเภท

1. ดินต้นที่มีการระบายน้ำเร็วในพื้นที่ลุ่ม

- การระบายน้ำ เร็วถึงค่อนข้างเร็ว
- การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงเร็ว
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง แต่จะพบบน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

2. ดินต้นที่มีการระบายน้ำดีในพื้นที่ดอน

- การระบายน้ำ ดี
- การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงเร็ว
- ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง
- การอุ้มน้ำและการเก็บกักน้ำ ต่ำ

3. ดินต้นถึงชั้นหินในพื้นที่ดอน

- การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน เร็ว
- ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง
- เก็บกักน้ำ ต่ำมาก
- เนื่องจากพบชั้นหินพื้นทีระดับต้นมาก ทำให้การซึมผ่านได้ของน้ำ อยู่ในอัตราที่ช้าหรือไม่ดี

4. ดินต้นปนปูนมาร์ล

- การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน เร็ว
- ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง
- เก็บกักน้ำที่ผิวดินไม่ค่อยดี
- เมื่อฝนตกหนักหรือมีน้ำท่วมขังฉับพลัน ส่งผลให้ชั้นมาร์ลละลายไปกับน้ำ ทำให้ค่า pH ของน้ำสูง หรือเป็นด่าง

หลักสำคัญของการจัดการน้ำในพื้นที่ดินต้น

การจัดการน้ำในระบบเกษตรกรรมในสภาพพื้นที่ดินต้น จำเป็นต้องพิจารณาตามหลักการ ซึ่งประกอบด้วย **พืชที่ปลูก** **วิธีการให้น้ำ** **การกักเก็บน้ำ** และ **การอนุรักษ์ดินและน้ำ**

พืชที่ปลูก

เนื่องจากพืชแต่ละประเภทมีความแตกต่าง การให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงต่อไปนี้

1. ชนิดของพืชที่ปลูก
2. ความสามารถทนความแห้งแล้งของพืช
3. ความต้องการน้ำของพืช
4. ช่วงฤดูกาลที่เพาะปลูก

การกักเก็บน้ำ

เนื่องจากพื้นที่ดินต้นประกอบด้วย ก้อนหิน เศษหิน หรือชั้นหินที่พบอยู่ในระดับที่ต้นมาก ดังนั้นการกักเก็บที่เหมาะสมแก่ดินต้น จึงประกอบด้วย

1. การขุดบ่อน้ำ
2. การทำถังเก็บน้ำ

วิธีการให้น้ำ

เนื่องจากพื้นที่ดินต้นมีลักษณะเป็นดินเนื้อหยาบ มักประสบปัญหาในเรื่องของการขาดน้ำ ดังนั้นการให้น้ำที่เหมาะสมในสภาพพื้นที่ดินต้น ได้แก่

1. การให้น้ำแบบฉีดฝอย
2. การให้น้ำแบบน้ำหยด

การอนุรักษ์ดินและน้ำ

ควรวางแผนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำที่มีจุดประสงค์เพื่อการรักษาความชื้นในพื้นที่ดินต้น เช่น

1. การปลูกพืชคลุมดิน
2. การใช้วัสดุคลุมดิน
3. การทำคูรับน้ำ คันดินเบนน้ำ หลุมขนมครก คลองไส้ไก่

คำแนะนำการให้น้ำในพื้นที่ดินตื้น

1. ดินตื้นที่มีการระบายน้ำเร็วในพื้นที่ลุ่ม

พืชที่ปลูก เนื่องจากพบได้ในพื้นที่ราบลุ่ม จึงสามารถปลูกข้าวได้ในฤดูฝน แต่สำหรับพืชไร่หรือไม้ผลอาจพบปัญหาน้ำท่วมขัง

วิธีการให้น้ำ การปลูกข้าว ปล่อยน้ำท่วมเป็นผืนและล้อมรอบด้วยคันกั้นน้ำ แต่สำหรับพืชไร่หรือไม้ผลควรให้น้ำแบบร่องคูระหว่างแถว

การกักเก็บน้ำ พื้นที่ราบลุ่ม สามารถขุดบ่อโดยใช้พลาสติกคลุมกันบ่อเพื่อกักเก็บน้ำได้ หรือจัดทำถังเก็บน้ำและวางระบบชลประทาน

การอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำคันดินอัดแน่นล้อมรอบ เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง และการใช้พืชหรือวัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นในฤดูแล้ง

2. ดินตื้นที่มีการระบายน้ำเร็วในพื้นที่ดอน

พืชที่ปลูก ถ้าพื้นที่ที่มีหน้าดินหนาไม่น้อยกว่า 15 เซนติเมตร และมีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ สามารถปลูกพืชไร่ พืชผัก หรือไม้ผล

วิธีการให้น้ำ การสูบน้ำปานกลางถึงต่ำทำให้น้ำซึมผ่านชั้นดินได้เร็ว จึงควรวางระบบการให้น้ำแบบฉีดฝอยหรือน้ำหยด

การกักเก็บน้ำ ในพื้นที่ที่มีความลาดชันน้อย สามารถขุดบ่อโดยใช้พลาสติกคลุมกันบ่อ หรือจัดทำถังเก็บน้ำและวางระบบชลประทาน

การอนุรักษ์ดินและน้ำ ควรใช้พืชหรือวัสดุคลุมดิน หรือปลูกพืชเป็นแถบ แถบพืชตระกูลถั่วหรือแถบลำไยแฝงขวางความลาดเทของพื้นที่

3. ดินตื้นถึงชั้นหินในพื้นที่ดอน

พืชที่ปลูก ควรปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ และไม้ผล เช่นยางพารา และมะม่วงหิมพานต์

วิธีการให้น้ำ ดินตื้นมากที่พบชั้นหินพื้น จึงอาจต้องอาศัยน้ำฝนเป็นส่วนใหญ่ หรือลงทุนวางระบบการให้น้ำแบบฉีดฝอยหรือน้ำหยด

การกักเก็บน้ำ เนื่องจากพบในพื้นที่ดอนลูกคลื่นถึงเนินเขาจึงควรทำถังเก็บน้ำบริเวณที่สูงเหนือแปลงปลูก

การอนุรักษ์ดินและน้ำ จัดทำคุ้มน้ำ คันดินเบนน้ำ ขุดคลองไส้ไก่ หรือหลุมขมขมครก เพื่อกักเก็บน้ำฝนให้มากที่สุด เพื่อรักษาความชื้นในดิน

4. ดินตื้นปนปูนมาร์ล

พืชที่ปลูก เลือกชนิดพืชที่ชอบดินเป็นด่างมาปลูก เช่น ฝ้าย ข้าวโพด ถั่ว มะม่วง มะพร้าว น้อยหน่า และหญ้าเลี้ยงสัตว์

วิธีการให้น้ำ ควรให้น้ำอย่างเพียงพอต่อชนิดพืชที่ปลูก โดยวางระบบการให้น้ำแบบฉีดฝอยและน้ำหยด

การกักเก็บน้ำ ควรทำถังเก็บน้ำพร้อมกับวางระบบชลประทาน โดยป้องกันและระมัดระวังการละลายของชั้นมาร์ลในแหล่งน้ำ

การอนุรักษ์ดินและน้ำ เนื่องจากมักขาดแคลนน้ำในช่วงเพาะปลูก ควรปลูกพืชคลุมดินสลับเป็นแถบบนพืชที่ปลูกเพื่อการรักษาความชื้น

